

Mant?ksal Deneyimsel Dü?ünme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Mant?ksal Deneyimsel Dü?ünme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25568>

Özet

Mant?ksal Deneyimsel D?ünme Ölçe?i (MDDÖ), bireylerin bilgiyi i?leme biçimlerindeki rasyonel (mant?ksal) ve sezgisel (deneyimsel) farklılıklar? ölçmeyi amaçlayan psikolojik bir araç?n Türkçe diline uyarlama çal??mas?d?r. Bu uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türk kültürüne uygunlu?unu ve psikometrik özelliklerini, özellikle de yap? geçerli?i ve güvenirli?ini de?erlendirmek üzere gerçekleştirilmiştir. Çal??manın temel amacı, mant?ksal ve deneyimsel dü?ünme sistemleri arasındaki dengeyi akademik ara?t?rmalarda kullan?labilecek geçerli ve güvenilir bir araçla saptamaktır.

Anahtar Kelimeler

Mant?ksal Deneyimsel D?ünme Ölçe?i, Ölçek Uyarlama, Yap? geçerli?i, Güvenirlik, Aç?mlay?c? faktör analizi, Do?rulay?c? faktör analizi, Cronbach Alpha.

Yazarlar

Eylem Gökçe Türk, Mehmet Artar

Amaç

Ölçe?in temel amacı, bireylerin bilgi i?leme süreçlerinde kulland?klar? iki temel sistemi, yani analitik, kurallara dayalı?, çaba gerektiren **mant?ksal dü?ünme** sistemi ile hızlı?, otomatik ve duygusal temelli **deneyimsel dü?ünme** sistemini ne ölçüde kulland?klar?n? belirlemektir. Bu uyarlama çal??mas?nın özel amacı ise, orijinal ölçe?in psikometrik yap?s?n? Türk örneğinde test ederek, geçerli ve güvenilir bir Türkçe sürümünü bilim dünyasına kazandırmaktır.

Yap?

Mant?ksal Deneyimsel D?ünme Ölçe?i, genellikle **Bili?sel-Deneyimsel Kendini Kuram?na (Cognitive-Experiential Self-Theory - CEST)** dayanan bir yap?y? ölçer. Bu kuram, bireylerin çevreleriyle etkile?imde bulunmak için iki ba??ms?z bilgi i?leme sistemini kulland??n? varsayar: Rasyonel Sistem (Mant?ksal) ve Deneyimsel Sistem (Duygusal/Sezgisel). Ölçek, bu iki temel dü?ünme sistemleri arasındaki tercihleri ve e?ilimleri de?erlendirir.

Türkçe uyarlama çal??mas?nda, orijinal ölçekten farklı olarak, aç?mlay?c? faktör analizi sonucunda üç faktörlü bir yap? ortaya ç?km??t?r. Bu durum, uyarlanan ölçe?in Türk kültüründeki yap?sal bile?enlerinin, orijinal ölçe?in yap?s?ndan k?smen farklıla?t??n? göstermektedir. Bu üç faktörlü yap?, daha sonra do?rulay?c? faktör analizi ile desteklenmiştir.

Geçerlik

Ölçe?in **yap? geçerli?i**, toplanan veriler üzerinde hem ke?fedici hem de do?rulay?c? yöntemler kullan?larak kapsaml? bir ?ekilde incelenmi?tir. ?lk a?amada, ölçe?in faktör yap?s?n? belirlemek amacıyla aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) uygulanm??t?r. AFA sonuçlar?, ölçe?in maddelerinin kuramsal yap?yla uyumlu bir ?ekilde gruplan?p gruplanmad???n? ara?t?rm??t?r.

?kinci a?amada ise, AFA'dan elde edilen üç faktörlü yap?n?n model uyumu, do?rulay?c? faktör analizi (DFA) ile test edilmi?tir. DFA sonuçlar?, bu üç faktörlü modelin Türk örnekleminde istatistiksel olarak kabul edilebilir düzeyde uyum sa?lad???n? göstererek, ölçe?in yap? geçerli?i için güçlü kan?tlar sunmu?tur.

Güvenirlik

Mant?ksal Deneyimsel D?ünme Ölçe?i'nin güvenilirli?i, çe?itli istatistiksel yöntemlerle de?erlendirilmi?tir. En yayg?n kullan?lan yöntem olan **iç tutarl?lık katsay?s?**, Cronbach Alpha de?eri ile hesaplanm??t?r. Elde edilen katsay?lar, ölçe?in maddelerinin tutarl? bir biçimde ayn? yap?y? ölçtü?ünü ve ölçe?in iç tutarl?lık düzeyinin yeterli oldu?unu göstermi?tir.

Ayr?ca, ölçek maddelerinin ay?rt edicili?ini de?erlendirmek amacıyla **alt %27 ve üst %27'lik gruplar için t-testi** de?erleri hesaplanm??t?r. Bu analiz, testten yüksek puan alan grupla düşük puan alan grup arasında anlaml? farkl?lıklar oldu?unu ortaya koyarak maddelerin bireyleri ba?ar?yla ay?rt edebildi?ini kan?tlam??t?r. Güvenirli?i desteklemek üzere **madde-toplam test korelasyonu** katsay?lar? da hesaplanm??, bu de?erler de ölçe?in güvenilirlik düzeyinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?unu teyit etmi?tir.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??mas?n?n en dikkat çekici bulgusu, faktör analizinde ortaya ç?km??t?r. Aç?mlay?c? faktör analizi, orijinal ölçe?in teorik yap?s?ndan farkl? olarak, Türkçe formun **üç faktörlü** bir yap? sergiledi?ini ortaya koymu?tur. Bu üç faktörlü model, Türk örnekleminde özgü bili?sel farkl?lıklar? daha iyi yans?tt??? varsay?lm??t?r.

Bu yeni üç faktörlü yap?, daha sonraki a?amada ba??ms?z bir örneklem üzerinde uygulanan do?rulay?c? faktör analizi ile test edilmi? ve do?rulanm??t?r. DFA sonuçlar?, modelin veri ile uyumunun iyi oldu?unu ve bu üç faktörlü yap?n?n geçerli oldu?unu göstermi?tir. Bu yap?sal farkl?lık, kültürleraras? adaptasyon çal??malar?n?n önemini vurgulamaktad?r.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Maddeler: Orijinal ölçek maddelerinin sayısı ve içeriği belirtilmemiştir, ancak uyarlama çalışması mevcuttur.

Derecelendirme: 4'lü derecelendirme (Likert tipi)

Mevcut Diller: Türkçe

Hedef Popülasyon Grubu: Üniversite öğrencileri veya yetkinler (Uyarlama çalışması üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır.)

Yaş Grubu: Yetkin

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklem.

Test Metodolojisi: Uygulama, yapı geçerliliği için AFA ve DFA; güvenilirlik için Cronbach Alpha, t-testi ve madde-toplam korelasyonu kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Bilişsel İşleme, Rasyonel Sistem, Deneyimsel Sistem, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Cronbach Alpha, Ankara Üniversitesi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Eylem Gökçe Türk

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: eygok@yahoo.com.tr

Yazın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Yazınlar, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama Çalışması): 2014

Yazınlar ve Ücret: Ölçek, akademik bir dergide yayımlanmıştır ve bilimsel araştırmalarda kullanım için yazar ile iletişime geçilmesi önerilir. Orijinal makaleye erişim bağlantısı mevcuttur: dergiler.ankara.edu.tr.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: mantiksal-deneyimsel-dusunme-tr-scales.arabpsychology.com

[olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Türk, E. G. ve Artar, M. (2014). Mant?ksal Deneyimsel D?ünme Ölçe?inin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çal??ması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(1), 1-18.

Mant?ksal Deneyimsel D?ünme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçe?in maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte bulunmamaktadır ve bu nedenle burada listelenememiştir.

ARABPSYCHOLOGY.COM